

Sygnatura akt VI Ka 97/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia **2 marca 2018** r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach, Wydział VI Karny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący SSO Piotr Mika

Sędziowie SSO Małgorzata Peteja-Żak (spr.)

SSO Grażyna Tokarczyk

Protokolant Monika Dąbek

przy udziale Bartłomieja Kowalskiego Prokuratora Prokuratury Rejonowej w Z.

po rozpoznaniu w dniu 2 marca 2018 r.

sprawy skazanego **M. W.** ur. (...) w G.

syna T. i K.

w przedmiocie wydania wyroku łącznego

na skutek apelacji wniesionej przez obrońcę skazanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Zabrze

z dnia 14 listopada 2017 r. sygnatura akt VII K 327/17

na mocy art. 437 kpk, art. 438 kpk, art. 624 § 1 kpk

1. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że orzeczoną w punkcie 1 karę pozbawienia wolności obniża do 6 (sześciu) lat i 8 (ośmiu) miesięcy;
2. w pozostałej części zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy;
3. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. S. G. kwotę 147,60 zł (sto czterdzieści siedem złotych i sześćdziesiąt groszy) obejmującą kwotę 27,60 zł (dwadzieścia siedem złotych i sześćdziesiąt groszy) podatku VAT, tytułem zwrotu nieuiszczonych kosztów obrony skazanego z urzędu w postępowaniu odwoławczym;
4. zwalnia skazanego od ponoszenia wydatków postępowania odwoławczego obciążając nimi Skarb Państwa.

Sygn. akt VI Ka 97/18

UZASADNIENIE WYROKU

z dnia 2 marca 2018r.

Sąd Rejonowy w Zabrze, po sygnalizacji przez dyrektora Aresztu Śledczego w Z. o zachodzących warunkach do wydania wyroku łącznego wobec **skazanego M. W.**, ustalił, że były względem niego wydane następujące prawomocne wyroki:

I wyrok łączny Sądu Rejonowego w Zabrze z dnia 26 lutego 2015r., sygn. akt VII K 1071/14, mocą którego orzeczono wobec skazanego karę łączną 4 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz karę łączną grzywny w wymiarze 80 stawek dziennych ustalając wysokość jednej stawki na kwotę 10 zł.;

II wyrok Sądu Rejonowego w Gliwicach z dnia 29 stycznia 2016r., sygn. akt IX K 826/14, zmieniony wyrokiem Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 16 września 2016r., sygn. VI Ka 582/16, mocą którego za ciąg przestępstw z art. 279 § 1 kk został skazany na karę łączną 1 roku i 8 miesięcy pozbawienia wolności;

III wyrok łączny Sądu Rejonowego w Rudzie Śląskiej z dnia 9 czerwca 2016r., sygn. akt VI K 14/16, mocą którego orzeczono wobec skazanego karę łączną 2 lat pozbawienia wolności;

IV wyrok Sądu Rejonowego w Zabrze z dnia 18 stycznia 2017r., sygn. akt VII K 634/16, mocą którego za przestępstwo z art. 284 § 2 kk został skazany na karę 3 miesięcy pozbawienia wolności oraz orzeczono obowiązek naprawienia szkody.

Wyrokiem łącznym z dnia 14 listopada 2017r., w sprawie o sygn. akt VII K 327/17, Sąd Rejonowy w Zabrze w pkt 1 na mocy art. 91 § 2 kk i art. 86 § 1 i 4 kk połączył kary pozbawienia wolności i kary łączne pozbawienia wolności orzeczone w wyroku łącznym Sądu Rejonowego w Zabrze z dnia 26 lutego 2015r., sygn. akt VII K 1071/14, wyroku Sądu Rejonowego w Gliwicach z dnia 29 stycznia 2016r., sygn. akt IX K 826/14, wyroku łącznym Sądu Rejonowego w Rudzie Śląskiej z dnia 9 czerwca 2016r., sygn. akt VI K 14/16 oraz wyroku Sądu Rejonowego w Zabrze z dnia 18 stycznia 2017r., sygn. akt VII K 634/16, opisane wyżej w pkt I – IV i wymierzył skazanemu M. W. karę łączną w wymiarze 7 lat i 8 miesięcy pozbawienia wolności.

W pkt 2 na podstawie art. 577 kpk na poczet orzeczonej w pkt 1 kary łącznej pozbawienia wolności zaliczył skazanemu okres odbywania kary pozbawienia wolności w sprawie VII K 1071/14 od dnia 03 marca 2011r. do dnia 29 marca 2011r., od dnia 06 marca 2014r. do dnia 17 listopada 2014r., od dnia 17 listopada 2015r. do dnia 14 listopada 2017r. oraz w sprawie Sądu Rejonowego w Rudzie Śląskiej, sygn. akt VI K 14/16 w okresie od dnia 17 listopada 2014r. do dnia 17 listopada 2015r. Nadto pozostałe rozstrzygnięcia zawarte w połączonych wyrokach pozostawił do odrębnego wykonania, zasądził na rzecz obrońcy z urzędu stosowne wynagrodzenie tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skazanemu oraz zwolnił skazanego od ponoszenia kosztów sądowych, którymi obciążył Skarb Państwa.

Powyższy wyrok łączny zaskarżył obrońca skazanego, zaskarżając wyrok w części, tj. w zakresie orzeczenia o karze, zarzucając mu rażącą niewspółmierność orzeczonej skazanemu kary łącznej oraz obrazę przepisów postępowania mającą wpływ na treść wyroku, a mianowicie:

- naruszenie art. 424 § 1 kpk polegającą na nieodniesieniu się w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku do istotnych kwestii mogących mieć wpływ na rozstrzygnięcie sprawy, a mianowicie okoliczności, że skazany realizuje programy resocjalizacyjne, podejmował prace odpłatne oraz nieodpłatne, obecnie pracuje, uczestniczy w kursach mających na celu dokształcanie zawodowe,

- rażącą niewspółmierność orzeczonej względem skazanego kary w stosunku do jego stopnia winy oraz społecznej szkodliwości zarzucanych mu czynów polegającą na wymierzeniu kary łącznej 7 lat i 8 miesięcy pozbawienia wolności, podczas gdy znaczny stopień społecznej szkodliwości przypisanych mu czynów oraz względy indywidualno – prewencyjne, a zwłaszcza wymagania co do społecznego oddziaływania sankcji wskazują na konieczność zastosowania wobec skazanego kary łagodniejszej, tj. 6 lat i 6 miesięcy,

- rażącą niewspółmierność orzeczonej względem skazanego kary polegającą na wymierzeniu kary łącznej 7 lat i 8 miesięcy pozbawienia wolności bez wzięcia pod uwagę takich czynników jak aktualna postawa skazanego, doskonalenie zawodowe, przyuczanie do zawodu, udział w kursie przeciw narkomanii, stałe podejmowanie pracy zarobkowej i nieodpłatnej.

W oparciu o powyższe wniosł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez wymierzenie skazanemu łagodniejszej kary łącznej, tj. w wymiarze 6 lat i 6 miesięcy lub przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd odwoławczy zważył, co następuje:

Apelacja obrońcy skazanego okazała się na tyle zasadna, że w następstwie jej wywiedzenia zmieniono zaskarżony wyrok w pkt 1 obniżając wymiar orzeczonej skazanemu kary łącznej do 6 lat i 8 miesięcy, w pozostałej części utrzymując go w mocy.

Bez najmniejszych wątpliwości należy stwierdzić, że Sąd Rejonowy prawidłowo zastosował przepisy prawa karnego materialnego obowiązujące od dnia 1 lipca 2015r., a więc po dniu wejścia w życie ustawy z dnia 20 lutego 2015r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U., poz. 396), zmieniającej m. in. brzmienie art. 85 kk. Od dnia 1 lipca 2015r., a więc dnia, w którym weszły w życie fundamentalne zmiany ustawodawstwa karnego, prawodawca przewidział diametralnie odmienne zasady łączenia kar i środków karnych, a tym samym gruntownie zmieniły się warunki pozwalające na wydawanie wyroków łącznych. W myśl art. 19 ust. 1 in fine noweli z dnia 20 lutego 2015r., przepisy rozdziału IX w nowym brzmieniu mogą znaleźć zastosowanie do kar prawomocnie orzeczonych przed 1 lipca 2015 r. tylko wtedy, gdy „zachodzi potrzeba” orzeczenia kary łącznej w związku z prawomocnym skazaniem po tym dniu. Oceny, czy zachodzi potrzeba, o której mowa, należy naturalnie dokonywać według przepisów rozdziału IX w nowym brzmieniu. Jeżeli zgodnie z tymi przepisami należałoby połączyć karę orzeczoną prawomocnie 1 lipca 2015 r. lub później z jedną albo większą liczbą kar orzeczonych prawomocnie przed tą datą, wówczas należy na podstawie art. 4 § 1 kk rozstrzygnąć, czy stosować dalej przepisy rozdziału IX w nowym brzmieniu, czy też w brzmieniu obowiązującym do 30 czerwca 2015r. Mając na względzie tę ważką zmianę oraz w polu widzenia wyroki Sądu Rejonowego w Gliwicach z dnia 29 stycznia 2016r., w sprawie IX K 826/14, oraz Sądu Rejonowego w Zabrzu z dnia 18 stycznia 2017r., w sprawie VII K 634/16, zapadłe zatem i prawomocne po dniu 1 lipca 2015r., Sąd Rejonowy słusznie uznał, że zachodzi potrzeba orzeczenia kary łącznej w związku z prawomocnymi skazaniami po dniu wejścia w życie nowelizacji ustawy.

Pamiętając o treści przywołanego już wyżej art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015r. o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2015.396), który stanowi, że znowelizowanych przepisów rozdziału IX Kodeksu karnego, dotyczących zbiegu przestępstw oraz łączenia kar i środków karnych, nie stosuje się do kar prawomocnie orzeczonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, chyba że zachodzi potrzeba orzeczenia kary łącznej w związku z prawomocnym skazaniem po dniu wejścia w życie niniejszej ustawy, Sąd I instancji trafnie uznał, iż zastosowanie przepisu art. 85 § 2 kk (który wszedł w życie w dniu 1 lipca 2015r.) obecnie jest dla skazanego względniejsze i korzystniejsze. Trzeba bowiem zauważyć, iż podstawą orzeczenia obecnie kary łącznej są wymierzone i podlegające wykonaniu, z zastrzeżeniem art. 89 kk, w całości lub w części kary lub kary łączne za przestępstwa, o których mowa w § 1 tego przepisu.

Jak wynika z treści ostatniej opinii nadesłanej przez Dyrektora Zakładu Karnego w J., informacji o pobytach i orzeczeniach oraz karty karnej, skazany w czasie orzekania przez Sąd Rejonowy do dnia 17 listopada 2015r. odbywał karę 4 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności wymierzoną wyrokiem łącznym w sprawie o sygn. VII K 1071/14, zaś następnie będzie odbywał kary odpowiednio orzeczone w sprawach IX K 826/14, VI K 14/16 i VII K 634/16, a zatem zgodnie z art. 85 § 1 i 2 kk kary te – jako podlegające wykonaniu – stały się słuszną podstawą orzeczenia kary łącznej. Nie może być wątpliwości, iż zastosowanie tego przepisu było zatem względniejsze i korzystniejsze dla skazanego, który ma do odbycia (poza aktualnie wykonywaną karą w sprawie VII K 1071/14) jeszcze trzy inne kary jednostkowe bądź łączne tego samego rodzaju, podlegające łączeniu.

Wymiar kary łącznej pozbawienia wolności zatem w oparciu o przepisy art. 85 § 1 i 2 kk oraz art. 86 § 1 kk w nowym brzmieniu mógł wynosić w granicach od najwyższej z kar wymierzonych do ich sumy, a więc in concreto od 4 lat i 6 miesięcy (sprawa o sygn. VII K 1071/14) do sumy kar 8 lat i 5 miesięcy.

W pełni zaaprobować należy także poglądy Sądu Rejonowego wyartykułowane w pisemnych motywach zaskarżonego wyroku co do okoliczności, jakie winny zostać uwzględnione przy wymiarze kary łącznej. Zgodnie z utrwalonym w

tym zakresie orzecznictwem Sądu Najwyższego, wymiar kary łącznej winien być kształtowany przy uwzględnieniu w pierwszej kolejności celów zapobiegawczych i wychowawczych kary, jak też jej społecznego oddziaływania. Istotnym staje się w kontekście tych celów ustalenie zatem związku przedmiotowego i podmiotowego pomiędzy czynami podlegającymi objęciu karą łączną oraz czas popełnienia przestępstw, jak też ustalenie okoliczności związanych z zachowaniem i szeroko rozumianą sytuacją skazanego po wydaniu wyroków, na mocy których orzeczono kary jednostkowe, w celu rozważenia ich wpływu na ewentualne złagodzenie.

Wymiar orzeczonej kary łącznej winien w prawidłowy sposób odzwierciedlać związek przedmiotowy łączący poszczególne przestępstwa. Trzeba zatem stwierdzić, że zachodzący pomiędzy nimi związek podmiotowo – przedmiotowy nie był na tyle ścisły, by uzasadniał ustalenie wymiaru kary łącznej w oparciu o zasadę pełnej absorpcji (o co nawet nie wnioskował skarżący), a jedynie częściowej. Przestępstwa objęte tym zbiegiem są w przeważającej mierze podobne do siebie rodzajowo, godząc w te same dobra chronione prawem. Zauważalne jest więc popełnianie przez skazanego wielu czynów skierowanych przeciwko mieniu, choć zdarzały się też przestępstwa wymierzone w wiarygodność dokumentów, a także w zdrowie człowieka i wolność od uzależnienia. Z drugiej strony uwagę zwraca jednak fakt, iż czynów tych było łącznie 13 i zostały one popełnione na przestrzeni dość długiego okresu czasu – od maja 2006r. do początku 2014r. Trzeba pamiętać, że jakkolwiek przy orzekaniu kary łącznej możliwe jest zastosowanie zarówno zasady pełnej absorpcji, jak i zasady pełnej kumulacji, to jednak zastosowanie każdej z tych zasad jest rozstrzygnięciem skrajnym, które może być stosowane wyjątkowo (por. wyrok SN z dnia 2 XII 1975r., Rw 628/75, OSNKW 1976, nr 2, poz. 33). W szczególności zatem zasada absorpcji przy wymierzaniu kary łącznej może być zastosowana, gdy pomiędzy poszczególnymi przestępstwami zachodzi bliski związek przedmiotowy i podmiotowy, a przesłanka prognostyczna pozwala na stwierdzenie, że kara łączna w wysokości najwyższej z wymierzonych kar jednostkowych jest wystarczającą oceną zachowania się sprawcy (por. wyrok SA w Gdańsku z dnia 3 I 1997r., II AKA 321/96, Orz. Prok. i Pr. 1997, nr 7-8). Podkreślić też należy jednak, iż z reguły popełnienie dwóch lub więcej przestępstw jest czynnikiem prognostycznym przemawiającym za orzekaniem kary łącznej surowszej od wynikającej z dyrektywy absorpcji (por. wyrok SA w Warszawie z dnia 12 VII 2000r., II AKA 171/00, OSA 2001, nr 1). Te wszystkie okoliczności przemawiały zatem za zastosowaniem w omawianym przypadku mieszanej metody ustalenia wymiaru kary łącznej – tzw. zasady asperacji, a więc za wymierzeniem kary poniżej sumy kar jednostkowych i powyżej najsurowszej kary jednostkowej. Jest natomiast oczywistym, że wbrew czynionemu zarzutowi, przy orzekaniu w niniejszej sprawie kary łącznej słusznie nie brano pod uwagę ponownie stopnia winy sprawcy oraz stopnia społecznej szkodliwości poszczególnych, przypisanych mu czynów, te okoliczności bowiem Sąd orzekający uwzględnił przy miarkowaniu kar i wydawaniu wyroków w sprawach jednostkowych.

Równocześnie istotne znaczenie przy wymiarze kary łącznej ma natomiast wzgląd na prewencyjne oddziaływanie kary, w znaczeniu prewencji indywidualnej i ogólnej. Należy podkreślić, że popełnienie dwóch lub więcej przestępstw jest istotnym czynnikiem prognostycznym, przemawiającym za orzekaniem kary łącznej surowszej od wynikającej z dyrektywy absorpcji. Absorpcję należy stosować bardzo ostrożnie, biorąc pod uwagę negatywną co do sprawcy przesłankę prognostyczną, jaką jest popełnienie kilku przestępstw w przeszłości. To właśnie względy prognostyczne nakazują przy orzekaniu kary łącznej w wyroku łącznym wzięcie pod uwagę sylwetki skazanego w kontekście jego zachowania w toku odbywania kar pozbawienia wolności, w szczególności w celu ustalenia stopnia, w jakim pobyt skazanego w zakładzie karnym wpłynął na korektę ocenianych negatywnie właściwości skazanego. W dacie wydawania wyroku łącznego okoliczności dotyczące właściwości i warunków osobistych skazanego w kontekście dostosowania wymiaru kary łącznej do realizacji celów w zakresie prewencji indywidualnej były przez Sąd Rejonowy oceniane w oparciu o opinię o skazanym nadesłaną z Zakładu Karnego w J. k. 136 (mylnie wskazaną jako sporządzoną przez dyrektora Zakładu Karnego w Z.) w kontekście zachowania i postawy skazanego prezentowanej w jednostce; trzeba przyznać, że ta opinia nie była pozytywna, nic specjalnie wyróżniającego postawę skazanego z niej nie wynikało, a jego zachowanie było oceniane w październiku 2017r. jako umiarkowane. Choć krytycznie ustosunkowywał się on do popełnionych przestępstw i odbywał karę w systemie programowego oddziaływania, wywiązując się z nałożonych nań zadań w stopniu dostatecznym, nie ustrzegł się jednak – wbrew wywodom obrońcy - od jednego przewinienia dyscyplinarnego. Z drugiej strony jednak był wielokrotnie nagradzany regulaminowo oraz uczestniczył w kursie profilaktyki narkotykowej oraz kursie zawodowym – technolog wykończenia wnętrza, czego wcale nie uwzględnił Sąd

orzekający. Nadto słusznie podkreślał skarżący w apelacji zgłaszany w toku rozprawy przed Sądem Rejonowym fakt zatrudnienia skazanego, co nie dość, że nie zostało zweryfikowane, to i nie uwzględnione przy wymiarze kary łącznej. Tymczasem – jak wynika z szeregu dołączonych do środka odwoławczego zaświadczeń – skazany w trakcie odbywania kar był zatrudniony w zakładzie karnym nieodpłatnie od 1 marca 2017r. do 29 sierpnia 2017r. jako pracownik gospodarczy, a następnie fizyczny przy pracach porządkowych i pomocniczych, później zaś został w jednostce zatrudniony odpłatnie (k. 198), pracę tę nadal wykonując. Udokumentował także stosownymi zaświadczeniami ukończenie cyklu zajęć w ramach programu z zakresu profilaktyki narkotykowej pt. „Mój wybór – nie biorę” oraz kursu – technolog robót wykończeniowych (k. 159-160).

Dokonując kontroli instancyjnej oraz mając w polu widzenia powyższe ustalenia, Sąd odwoławczy, uwzględniając w znacznej mierze wnioski apelacji, obniżył zatem wymiar kary łącznej pozbawienia wolności orzeczonej w pkt 1 do 6 lat i 8 miesięcy. Takie rozstrzygnięcie, przy uwzględnieniu całościowej przestępczej działalności skazanego, mając w polu widzenia regularność i systematyczność w popełnieniu przestępstw, ich rodzaj, z drugiej zaś strony obecnie prezentowaną przez skazanego, aktywną postawę w procesie jego resocjalizacji w jednostce penitencjarnej, spełnia kryteria sprawiedliwości i racjonalności w kontekście wyżej wskazanych kryteriów. Kara łączna wymierzona w takiej wysokości jawi się jako kara wyważona i sprawiedliwa.

Z powyższych względów nie dostrzegając innych, także nie podniesionych przez skarżących uchybień podlegających uwzględnieniu z urzędu, Sąd odwoławczy utrzymał wyrok w mocy w pozostałym zakresie.

Z uwagi na fakt niepokrycia przez skazanego kosztów pomocy prawnej udzielonej skazanemu przez wyznaczonego z urzędu obrońcę, Sąd odwoławczy na stosowny wniosek obrońcy zasądził na jego rzecz od Skarbu Państwa wynagrodzenie w wysokości odpowiadającej minimalnej stawce wynagrodzenia za reprezentowanie strony w postępowaniu o wydanie wyroku łącznego.

Fakt długotrwałego pozbawienia skazanego wolności oraz stosunkowo krótki okres odpłatnego jego zatrudnienia w warunkach izolacji były podstawą rozstrzygnięcia Sądu odwoławczego o zwolnieniu skazanego z obowiązku poniesienia wydatków postępowania odwoławczego, którymi obciążono Skarb Państwa.

10 IV 2018r.